Inspectie van het Onderwijs
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

De Staat van het Hoger Onderwijs 2019

Samenvatting

Opnieuw meer startende studenten • In het studiejaar 2017/18 startten ruim 260.000 studenten aan een opleiding in het bekostigd hoger onderwijs, opnieuw een stijging ten opzichte van de jaren ervoor. Dit geldt niet voor de deeltijd hbo-masteropleidingen. In deeltijd hbo-bacheloropleidingen is wel sprake van meer nieuwe inschrijvers, mede door de experimenten flexibilisering. Ook de internationale instroom blijft toenemen. Dat geldt vooral voor wo-masteropleidingen, al is dit afhankelijk van de discipline.

Studiesucces blijvend aandachtspunt • In het studiejaar 2017/18 zette de verbetering van het studiesucces van hbo-bacheloropleidingen, na jaren van daling, door. De uitdaging blijft om het studiesucces verder te vergroten. Het studiesucces van wo-bacheloropleidingen ligt hoger dan dat van hbo-bacheloropleidingen. Toch is er voor het eerst in jaren een afname van het studiesucces van wo-bachelorstudenten met een Nederlandse vooropleiding. Daarnaast zien we dat internationale studenten hun opleiding sneller afronden dan Nederlandse studenten.

Instellingen moeten taalbeleid aanscherpen • Als het onderwijs in een andere taal dan het Nederlands wordt aangeboden, dient de instelling over een gedragscode te beschikken. Van de 77 instellingen die onderwijs aanbieden in een vreemde taal, hebben 34 instellingen geen gedragscode. Daarnaast is de invulling van de bestaande gedragscodes over het algemeen beperkt. Instellingen beschikken wel over een breder taalbeleid waarin bijvoorbeeld het gewenste taalniveau van docenten en studenten staat. De huidige invulling van taalbeleid van instellingen leidt tot stelselvraagstukken: hoe verhoudt het aanbod van Nederlands en anderstalig onderwijs zich tot de arbeidsmarktbehoefte, hoe is de aansluiting van anderstalig onderwijs op het Nederlandstalige onderwijs dat daaraan vooraf gaat, en wordt de Nederlandse taalvaardigheid voldoende bevorderd?

Maatwerk vraagt goede kwaliteitsborging • Maatwerk in het hoger onderwijs wordt gefaciliteerd voor studenten die werk en leren combineren. Het bieden van maatwerk stelt eisen aan de onderwijslogistiek. De facilitering, informatievoorziening en rol van de docent bij maatwerk vraagt aandacht. Opleidingsmanagement en examencommissies staan voor de uitdaging om de kwaliteit van individuele maatwerktrajecten te borgen. De kwaliteit van bestaande opleidingen voldoet. Het aantal herstelopdrachten van de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) is opnieuw klein.

Masteropleidingen in het algemeen toegankelijk • Het hoger onderwijs is in het algemeen toegankelijk voor studenten. In de afgelopen jaren is het aantal hbo- en wo-bacheloropleidingen met een capaciteitsbeperking afgenomen. Wel maken wo-masteropleidingen in toenemende mate gebruik van de mogelijkheden om te selecteren. Daarnaast laten ze niet in alle gevallen hbo-gediplomeerden toe. Hbo-gediplomeerden kunnen naar bijna een op de vijf wo-masteropleidingen niet doorstromen, ook niet via een schakeltraject. Van belang is dat studenten die het talent en de ambitie hebben, ongeacht het voortraject, toegang tot masteronderwijs hebben.

Niet-bekostigd hoger onderwijs • Minimaal 65.000 studenten staan ingeschreven in het landelijk register voor het niet-bekostigd hoger onderwijs. Zij volgen vooral hbo-bachelorondervijs. Verschillende nbi's houden op te bestaan wegens gebrek aan studenten. Net als andere aanbieders buiten het onderwijsbestel mogen nbi's die daarna doorgaan als aanbieder van cursorisch onderwijs zich geen hogeschool noemen.

Kengetallen

• Studenten in bekostigd hbo:	455.000
• Studenten in bekostigd wo:	292.000
• Bekostigde hbo-instellingen:	36
• Bekostigde wo-instellingen:	18
• Positieve hbo-accreditatieoordelen*:	279
• Herstelopdrachten hbo*:	10
• Positieve wo-accreditatieoordelen*:	209
• Herstelopdrachten wo*:	10

*= door NVAO

Hoger onderwijs

Kwaliteit opleidingen voldoet

Het aantal bestaande opleidingen met een herstelopdracht is voor het derde jaar op rij beperkt.

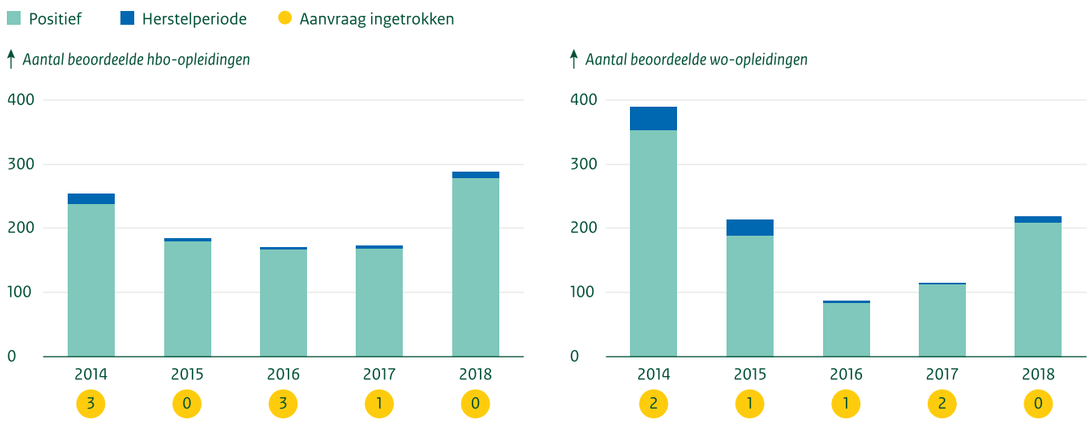

Flexibele trajecten voor werkenden in trek

Opleidingen kunnen individuele maatwerktrajecten bieden. In 2018 stonden 25.500 deeltijd- en duale studenten bij bekostigde flexibele opleidingen ingeschreven. Dit is 43 procent van alle deeltijd- en duale hbo-studenten.

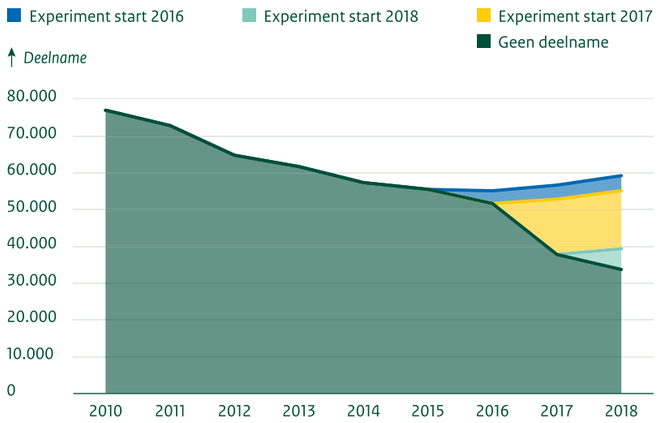

Wisselend studiesucces

Het studiesucces van hbo-bachelorstudenten verbetert verder. Het studiesucces van wo-bachelorstudenten daalde licht. Het studiesucces van 2e generatie niet-westerse studenten en mannen blijft achter op dat van studenten zonder migratieachtergrond en vrouwen.

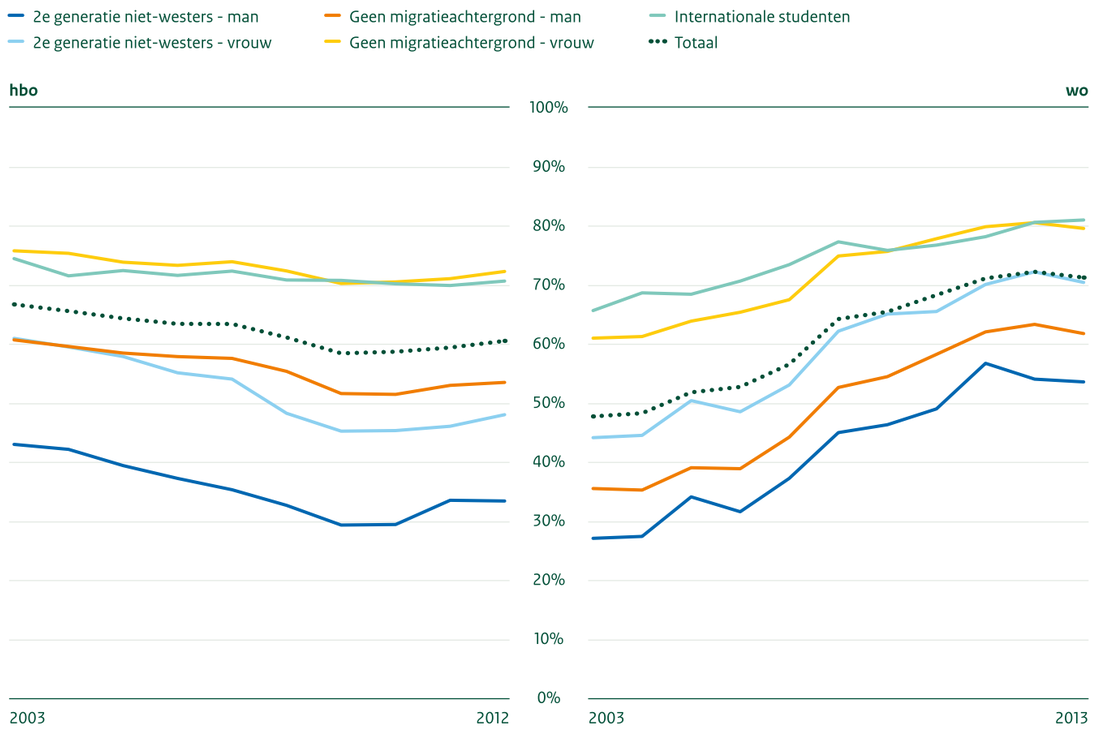

Bronnen: IvhO 2019c; NVAO 2019

Nabeschouwing

Stel de opdracht voor het onderwijs voorop • Het hoger onderwijs staat in het teken van de functies kennisoverdracht, bildung en maatschappelijke betekenis. Deze functies zijn onder andere gericht op het voorbereiden en (bij)scholen voor een goede en blijvende aansluiting op de arbeidsmarkt. Ontwikkelingen in het ho, waaronder flexibilisering, internationalisering, toegankelijkheid en het studiesucces, moeten steeds in dat kader worden gezien. Immers het behalen van een diploma vergroot kansen op de arbeidsmarkt.

Diversiteit onderwijsaanbod neemt toe • Instellingen hebben veel ruimte om het onderwijs in te richten. Hiermee kan het ho maatwerk bieden, gericht op de behoefte van verschillende groepen en inspelen op veranderende behoeften van de arbeidsmarkt. Ook daarbij geldt: maak gerichte keuzes in het uitdijende aanbod op basis van de functies van het onderwijs.

Internationalisering stelt eisen • Opleidingen worden steeds internationaler. Instellingen hebben verschillende mogelijkheden om een internationale setting te creëren. Zo kan het onderwijs in een andere taal dan het Nederlands worden aangeboden, mits de instelling over een gedragscode beschikt. Instellingen kunnen ook onderwijs in het buitenland verzorgen. Dit vraagt van instellingen extra aandacht om de kwaliteit en het niveau van het onderwijs in het buitenland te borgen. Op alle fronten is extra inspanning nodig om ervoor te zorgen dat internationalisering meerwaarde voor kwaliteit biedt. Alleen dan kan internationalisering en anderstalig onderwijs bijdragen aan de functies van het Nederlandse hoger onderwijs.

Houd zicht op kwaliteit van alle routes •
Onderwijsinstellingen bieden steeds meer verschillende onderwijsroutes aan, en moeten zicht houden op de kwaliteit hiervan. Het diploma van elke route die leidt tot een Ad-, bachelor-, of mastergraad moet van waarde zijn. Dat vraagt van het opleidingsmanagement dat zij bewuste keuzes maken in het aanbod, dat zij voor voldoende sturingsmechanisme zorgen en dat zij samen met de examencommissie alle mogelijke routes en de samenhang daartussen kennen.
Het is aan instellingen om zicht te hebben op het geheel en om aan de NVAO en inspectie informatie te verschaffen over alle routes die tot een getuigschrift leiden.

Voorkom druk bij docenten en studenten • Het maken van weloverwogen keuzes in het aanbod is belangrijk voor de interne organisatie. Veel routes met voor elke route net andere invulling en regels legt druk op de onderwijslogistiek en daarmee op studiebegeleiders, voorlichters, en niet in de laatste plaats docenten. Maar ook afnemers kunnen druk ervaren. Zo staan aankomende studenten voor een keuze uit een ogenschijnlijk ongelimiteerd aanbod aan studies.

Wees transparant over routes tot diploma • Door de toename in mogelijkheden is goede informatie voor aankomende studenten van steeds groter belang. Goede informatie moet ook betrekking hebben op maatwerk in vooropleidingen en binnen het ho. Scholieren kunnen in met het maatwerkdiploma in het vo onderdelen op een hoger niveau afronden. Welke waarde heeft dit maatwerk aan de poort van het ho bij toelating tot een bacheloropleiding? Eenzelfde vraag geldt voor diplomering na een maatwerktraject binnen het ho. Weten studenten die een maatwerktraject volgen wat van hen wordt verwacht om daadwerkelijk een Ad-, bachelor- of mastertitel te behalen? Alleen met een transparant en hoogwaardig aanbod kan het Nederlandse hoger onderwijs zijn goede internationale reputatie behouden en diploma's van waarde blijven uitgeven.

Meer informatie

Deze factsheet is een verkorte weergave van de publicatie De Staat van het Onderwijs 2019. Download de gehele publicatie via **www.destaatvanhetonderwijs.nl**.

Op de website vindt u ook technische rapporten en artikelen met infographics. U kunt bovendien delen van de publicatie en specifieke figuren downloaden.

Mocht u papieren versies van de factsheets of publicaties willen ontvangen, neem dan contact op via www.onderwijsinspectie.nl/contact.

Colofon

Inspectie van het Onderwijs
Postbus 2730 | 3500 GS Utrecht
www.onderwijsinspectie.nl

© Inspectie van het Onderwijs | april 2019